jaargang 88
nr. 4-2020

ONDER ONS

FRATERS VAN UTRECHT

Onder Ons

Dit tijdschrift wordt viermaal per jaar toegezonden aan familie, vrienden en relaties van de Fraters van Utrecht.

Adres redactie:
Schorteldoeksesteeg 1
3732 HS De Bilt
Tel.: 030 6955940
E-mail: redactieonderons@gmail.com

Hoofdredactie:
Frater Ton Oostveen
Schorteldoeksesteeg 1
3732 HS De Bilt
Tel.: 030 6955940

Redactieleden:
Frater David Mullink
Frater Hans Wennekes
Fraterhuis St.-Jozef
Schorteldoeksesteeg 1
3732 HS De Bilt
Mevr. Lineke van Wolferen
Van Goyenlaan 36
3723 GP Bilthoven
Dhr. Roland Enthoven
Mgr. Van de Weteringstraat 9a
3581 EA Utrecht
Mevr. Margriet de Vries
Beurtschippershoek 6
3981 TB Bunnik

Administratie:
Aanmelding nieuwe abonnees, adreswijzigingen e.d.:
Frater Wim Janssen
Schorteldoeksesteeg 1
3732 HS De Bilt
Tel.: 030 6955940
IBAN: NL70 INGB 0000 4254 63
t.n.v. Administratie Onder Ons

Ontwerp omslag en Illustraties:
Frater Angelico Fennis z.g.

Druk:
Drukkerij Gregorius
Amsterdamsestraatweg 656d
3555 HX Utrecht

Inhoud

Van de redactietafel	fr. Ton Oostveen	pag. 3
Kerstmis is verwachting	fr. Ton Oostveen	pag. 4
De 'crea-jungle'	Irma van Schaik	pag. 5
Een nieuwe kans: kerstvertelling	fr. Ton Oostveen	pag. 6
De toekomst van het Fraterhuis	fr. Wilfried van der Poll	pag. 8
Historische wandeling	Lineke van Wolferen	pag. 10
Bijzondere verjaardagen en jubilea	fr. Hans Wennekes	pag. 11
In gesprek met Tonny Brouwer	fr. David Mullink	pag. 12
Decemberheiligen	Lineke van Wolferen	pag. 14
Kort nieuws	fr. Wim Versteeg	pag. 16
Ons zijn voorgegaan:	fr. David Mullink	pag. 17
Teacher's Empowering Program	fr. Vinsensius Laga Payong	pag. 18
Bericht uit Lodwar	fr. Alexius Luna	pag. 20
Kolommetje	Maarten	pag. 22
Financiële verantwoording	fr. Hans Wennekes	pag. 23
Een wens voor jou	fr. Ton Oostveen	pag. 24

Een abonnement op 'Onder Ons' is gratis, maar het drukken en verzenden kost natuurlijk wel geld. Een vrijwillige bijdrage in de bestrijding van de kosten is dan ook van harte welkom! Bijdragen voor Onder Ons kunt u storten op IBAN: NL70 INGB 0000 4254 63 t.n.v. Administratie Onder Ons o.v.v. 'bijdrage Onder Ons'.

Van de redactietafel

In de hoop dat u allen nog steeds coronavrij bent, ontvangt u hierbij ons kerstnummer. We sluiten het jaar 2020 af. Een bewogen jaar waarin wij als redactie Onder Ons veel werk op afstand hebben moeten doen. Ondanks dit alles zijn wij blij u ook nu weer van het nodige nieuws te kunnen voorzien. Wat valt er te lezen in dit kerstnummer?

Op de eerste plaats kunnen we u melden dat frater Hans Wennekes twee Indonesische fraters bereid heeft gevonden om vaste correspondent voor Onder Ons te willen zijn. Het zijn frater Vinsensius en frater Maximus. Beiden hebben met Hans in Kenia gewerkt. Zij beheersen de Engelse taal waardoor zij hun artikelen in het Engels kunnen aanleveren. Hierdoor wordt het voor Hans makkelijker de tekst in het Nederlands te vertalen.
In de praktijk blijkt dat dit toch nog een hele klus is, omdat het Engels voor deze fraters een tweede taal is. Wij zijn blij dat Hans dit wil doen. Op deze manier kunnen wij u ook informeren over het nieuws van onze fraters in Indonesië.
Van geheel andere orde is het artikel van frater Wilfried van der Poll, overste van ons fraterhuis. In een zeer informatief en helder artikel informeert hij u over de aanstaande verkoop van het Fraterhuis Sint Jozef hier in de Bilt. Nu er nog een klein aantal Nederlandse fraters is, zien wij ons genoodzaakt de bakens te verzetten. Zeker naar de toekomst toe is het noodzakelijk bestuurszaken uit handen te geven. De verkoop van ons huis en een goede regeling van de zorg en personele voorzieningen is hierin de eerste stap. In het komende jaar houden wij u zeker op de hoogte van deze nieuwe ontwikkelingen.
In de rubriek 'nieuwe bewoners' heeft frater David een gesprek met mevrouw Tonny Brouwer, lid van de Graalbeweging. Sinds Kerstmis vorig jaar woont zij bij ons. Mevrouw Brouwer heeft een zeer arbeidzaam en vruchtbaar leven achter de rug. De moeite waard om kennis mee te maken.
Kent u onze decemberheiligen? Ons redactielid mevrouw Lineke van Wolferen heeft in haar rubriek 'Een naam is meer dan u denkt' al heel wat heiligen de revue laten passeren. Dit keer is het een aantal decemberheiligen die u wat nader zult leren kennen. Sint Nicolaas is daarvan wel de meest bekende. Zij schreef ook een historische wandeling uit op ons terrein. Daarvan werd een mooi boekje uitgegeven. Meer weten? Lees het artikel op pagina 10-11. Naast de vaste rubrieken in dit kerstnummer ook een kerstverhaal. Freek, een exgevangene staat in dit verhaal centraal. Het is spannend en brengt u alvast in de kerstsfeer.

Vanuit Indonesië laat frater Vinsensius ons kennismaken met de Mardi Wiyata Stichting. Dit is de scholenstichting van de fraters die garant staat voor de vele fraterscholen in Indonesië. Frater Polykarpus, die de leiding heeft, ziet in de taak van Mardi Wiyata meer dan toezichthouden in de wereld van het onderwijs van de fraters. Hij startte een belangwekkend project. Meer weten? Lees het verhaal van frater Vinsensius.
Uit Lodwar, Kenia, ontvingen wij twee verhalen van frater Alexius over jongeren die dankzij het straatkinderenproject nu gewoon naar school kunnen gaan. Ook deze kinderen hebben hun toekomstdromen.
Door het In Memoriam van frater Hilarius kwam het geplande artikel over de Crea-Jungle, ons nieuwe activiteitenlokaal, in het vorige nummer te vervallen. Dit keer kunt u lezen hoe onze oudere bewoners actief gehouden worden. Het aanbod is zeer divers, zo blijkt.
Tot slot onze gedichten: een kerstgedicht op pagina vier, 'Kerstmis is verwachting', en op het achterblad een Nieuwjaarswens: 'Een wens voor jou'. Rest mij u allen, mede namens de andere redactieleden een Zalig Kerstfeest en een Gezond en Gelukkig Nieuwjaar toe te wensen.

frater Ton Oostveen

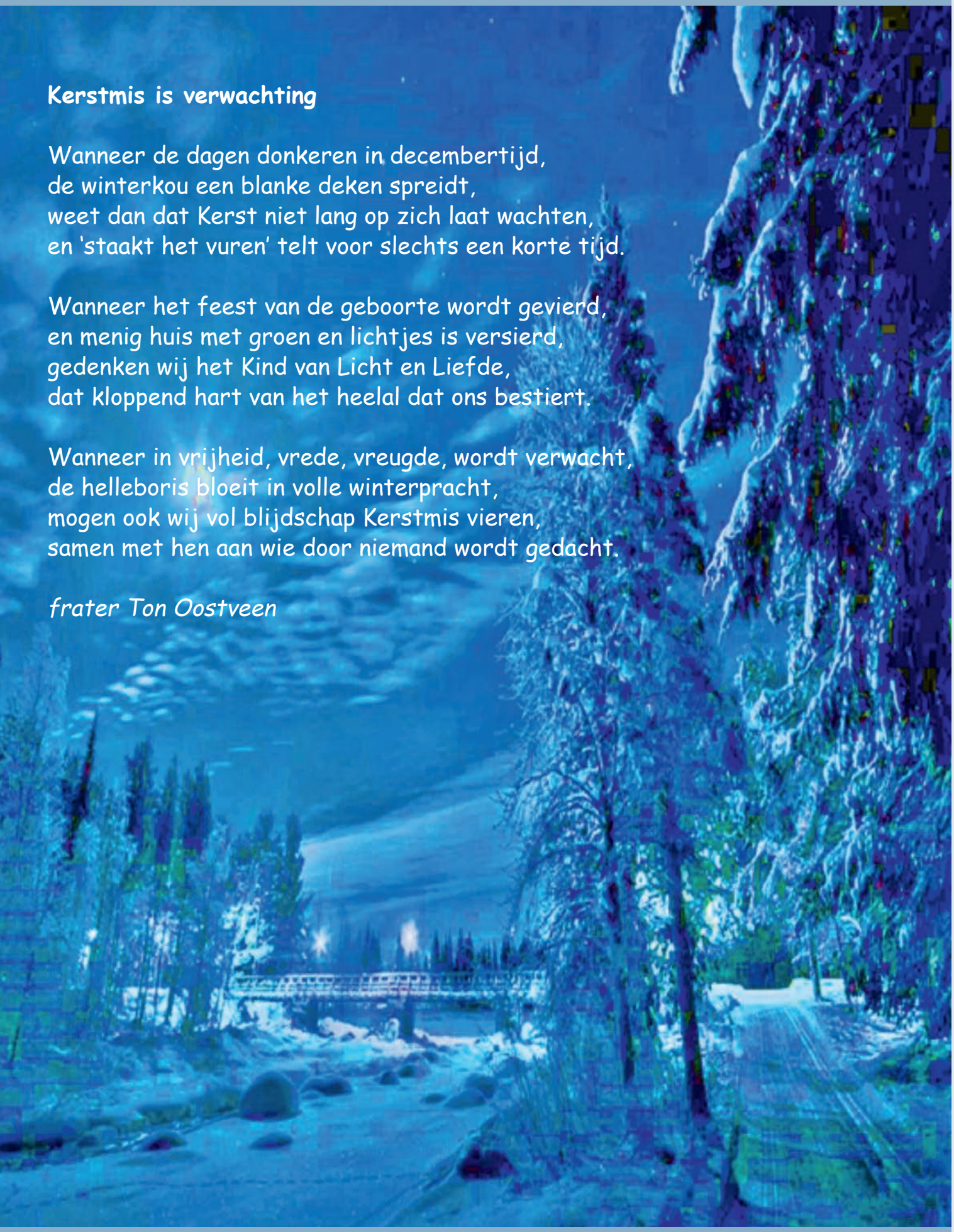

Kerstmis is verwachting

Wanneer de dagen donkeren in decembertijd,
de winterkou een blanke deken spreidt,
weet dan dat Kerst niet lang op zich laat wachten,
en 'staakt het vuren' telt voor slechts een korte tijd.

Wanneer het feest van de geboorte wordt gevierd,
en menig huis met groen en lichtjes is versierd,
gedenken wij het Kind van Licht en Liefde,
dat kloppend hart van het heelal dat ons bestiert.

Wanneer in vrijheid, vrede, vreugde, wordt verwacht,
de helleboris bloeit in volle winterpracht,
mogen ook wij vol blijdschap Kerstmis vieren,
samen met hen aan wie door niemand wordt gedacht.

frater Ton Oostveen

De 'crea-jungle'

Sinds enige tijd is in de oudbouw van het St. Jozefhuis in De Bilt een aparte ruimte ingericht voor creatieve doeleinden. Initiatiefneemster is Irma van Schaik, zorgmedewerkster in de huiskamer en stuwende kracht bij veel activiteiten, die zeker nu in deze coronaperiode zeer welkom zijn. In onderstaande geeft zij u een toelichting over het ontstaan, de feestelijke opening en de activiteiten die geweest zijn en nog gaan komen. Redactie

Irma van Schaik: "Al meer dan een jaar liep ik met de gedachte voor de bewoners, die daar interesse in hebben, activiteiten te organiseren op creatief gebied. Na goedkeuring door de bewonerscommissie werd de voormalige rookruimte omgetoverd tot een frisse en aantrekkelijke ruimte voor ongeveer acht personen. Vanwege de vroegere werkgebieden van de bewoners werd gekozen voor een Afrikaanse aankleding en zo was dus de 'crea-jungle' een feit. Heel blij was ik met de hulp van twee oud-collega's: Yvonne Slinkers en Astrid Lunsingh. Paasstukjes maken was de eerste activiteit die ondanks de corona lockdown kon plaatsvinden. De officiële feestelijke opening werd op 18 juli verricht door de overste frater Wilfried. Na een mooie toespraak en het doorknippen van het lint mocht hij als eerste de 'crea-jungle' betreden. Daar kreeg hij een mooi zelf gemaakt kunstwerk ('varkentjes') aangeboden. Na bezichtiging kon men gezellig genieten van een high tea. De activiteiten die aangeboden worden, variëren van mandala's kleuren, rustgevende handmassages, tot glas verven en windlichten maken met natuurmaterialen.
Erg mooi is de Afrikaanse zonsondergang geworden. Een knipwerk van dieren in silhouet tegen een prachtige achtergrond (zie foto). Eén van de bewoners heeft een tekenset gedoneerd en wil samen met een groepje geïnteresseerden zijn oude hobby weer oppakken. Vooral de variatie van de activiteiten wordt erg gewaardeerd. Herfststukjes maken en kerstversieringen staan al vast op het programma. Wekelijks kan er worden ingetekend en misschien moet er in de toekomst al wel uitgekeken worden naar een grotere 'jungle'. We hopen dat de belangstelling voor de activiteiten in de crearuimte goed blijft aanslaan bij de bewoners van St. Jozef.

Irma van Schaik

Een nieuwe kans – 'n kerstvertelling

De zware poort van de gevangenisinrichting viel met een doffe dreun achter hem dicht. 'Je hebt drie maanden niet gedronken, houd dat zo, ga naar huis, zoek werk en kom niet terug,' klonk het in zijn hoofd. 'Dan moet je wel een huis hebben,' dacht Freek. Het enige wat hij nu had was een vuilniszak met kleding en een OV-kaart met veertig euro erop. Op weg naar het station deed een koude decemberwind hem rillen. Freek moest wennen aan de kou, de drukte en de vrolijke kerstverlichting. Sinterklaas was net voorbij en de straten en winkels waren volop in kerststemming. Het was nu drie maanden geleden dat hij opgepakt was. Allemaal kleine vergrijpen, de boetes werden opgespaard. Wildplassen, openbare dronkenschap, slapen in het park, kleine diefstallen. Hij kon kiezen: betalen of zitten. Freek had gekozen voor zitten. Hij had gehoopt dat ze hem in de winter zouden oppakken. Maar het was half september geweest. 'Ik ga naar huis, voordat je het weet is het Kerstmis.' In de trein genoot hij van de kerstlichtjes en de vele kerstbomen die al overal in de dorpen en steden te zien waren. Het deed hem denken aan de kerstdagen thuis en met zijn vriendin.

*

In zijn geboorteplaats begroetten oude bekenden hem. 'Hoi Freek, op vakantie geweest?' Ach, wisten zij veel. Hij was wel vaker een poosje de stad uit. Freek was nu bijna vijf jaar op straat. Hij had een tijdje bij zijn zus gewoond, maar dat was vastgelopen. Hij miste de vrijheid. Als vrachtwagenchauffeur was hij ook een vrije vogel geweest. Na dat ongeluk met zijn elfmetertrailer was het bergafwaarts gegaan. Hij was gaan drinken, zijn vriendin kwijtgeraakt en voor zijn werk afgekeurd. Hij kon zijn rechtervoet niet goed meer gebruiken. Nu kreeg hij een uitkering via het postkantoortje bij Gerard in de huishoudelijke artikelenwinkel.

*

Het was gaan sneeuwen, natte sneeuw, maar je werd er wel koud van. Hij kocht een zakje patat met een gehaktbal. Zo werd hij weer een beetje warm. Die nacht sliep hij op zijn oude plekje in de fietsenloods achter de school. 's Morgens werd hij altijd begroet door de kinderen. Soms gaven ze wat te eten of te drinken. Die morgen ging hij naar de supermarkt. Vandaag geen brood of eten uit de afvalcontainer. Hij wilde Dries spreken, zijn oude schoolkameraad en baas van de supermarkt. Een van de jongens kwam net met de trolley naar buiten. 'Zo Freek, weer terug?' 'Ja, is de baas er ook?' 'Dries, ja die is op kantoor'. Freek dacht het is nu of nooit en liep naar binnen. In het kantoor werd hij begroet door Dries. 'Wat kan ik voor je doen Freek?' 'Dries, wil je me helpen? Heb jij misschien werk voor me?' 'Werk genoeg', zei Dries, 'de magazijnmeester is al maanden ziek en ik ben bang dat hij niet terugkomt.' 'Komende week is het kerstmarkt en voor de Kerst is het altijd druk. Oké, als oude vriend geef ik je een kans. Zorg dat je er netjes uitziet, en wat de drank betreft, laat je helpen. Je kunt voorlopig in het oude berghok slapen'. 'Dries, bedankt ik zal je niet teleurstellen'. Met het geld dat hij bij Gerard opgehaald had, kocht Freek een spijkerbroek en een trui, de rest kwam later wel. Die middag ging hij aan de slag in het magazijn. Hij richtte ook het oude berghok in en had geluk dat er licht in zat. Die nacht sliep hij als een blok. En de drank? Daar had hij heel geen tijd voor gehad. De volgende nacht werd hij tegen middernacht wakker. Hij meende gestommel te horen, verderop in het magazijn. 'Ach wel nee, je moet nog wennen aan de geluiden,' dacht hij.

*

De supermarkt stond vol met kerstartikelen en in de bloemenhoek stonden kerstbomen, met en zonder kluit, en rijen kerstbakjes. Het meisje van de bloemenafdeling had Freek gevraagd of hij de bomen met kluit vochtig wilde houden. Ze had hem een boompje gegeven voor zijn 'kamer' en wat losse lichtjes en ballen omdat de dozen stuk waren. Die avond had hij het boompje opgezet, de lichtjes aangesloten en wat dennengroen aan de wand gehangen. 'Mijn eigen 'kamer', grinnikte hij. Freek was snel tevreden; hij had werk en met Kerst een dak boven zijn hoofd. Dat was voor nu genoeg. Het magazijnwerk beviel hem. Wel leek het dat bepaalde artikelen vlot weg waren. Sigaretten, sterke drank en kerstchocolade. In de gaten houden dus. Die nacht hoorde hij opnieuw gestommel. Hij stond op en liep richting magazijn. Niets meer, zeker gedroomd.

*

Onder het geluid van Jingle Bells controleerde hij de volgende morgen de voorraden. 'Sigaretten bijna op, de drankvoorraad klopt niet en bij de kerstbomen mis ik er een paar.' Freek liep naar Dries en vertelde zijn verhaal. 'Weet je zeker dat de aantallen niet kloppen? We moeten bewijzen hebben.' 'Ik schrijf alles op,' zei Freek. Jochem de magazijnknecht merkte later op: 'Heb je je vrienden op bezoek gehad?' Na de koffiepauze klampte Jochem Dries aan. 'Heb je even tijd? Sinds Freek hier is, mist er van alles. Is hij wel te vertrouwen met zijn lekkere vrienden?' Dries keek hem strak aan en zei: 'Jochem, Freek is nu magazijnmeester en jij stuurt de vakkenvullers aan. Aan je werk'. Die avond liep Freek de voorraden extra na. De volgende morgen klopte alles, ook de dagen daarna. Jochem vroeg, 'Heb je je niet vergist Freek? Alles klopt?' Freek reageerde niet.

*

De komende dagen was het kerstmarkt. De supermarkt zou de kerstman leveren en een kraam met erwtensoep. Het was gezellig met al die kraampjes en lichtjes en een levende kerststal met kinderen die kerstliedjes speelden. De stemming zat er goed in, want er lag ook een dik pak sneeuw. Toen het bijna zover was, ontstond er even paniek. Klaas die al jaren kerstman was, kon onmogelijk komen. Zijn vrouw lag in het ziekenhuis. Dries kwam bij Freek. 'Wil jij de komende dagen kerstman zijn?' 'Kerstman? Als het werk doorgaat ja'. 'Geen zorg, Jochem krijgt hulp.' Op het kantoor werd Freek omgetoverd in een heuse kerstman. Zijn JOHOOW klonk prima. De volgende dagen was het voor Freek een feest. Veel kinderen die hij kende uit de tijd dat hij in de fietsenstalling sliep, kwamen bij hem op bezoek. Ze waren verwonderd dat de kerstman de meeste kinderen bij naam kende. 's Avonds terug in zijn berghok was hij blij dat hij zijn pak uit kon trekken. Eén avond verlangde hij naar een biertje, maar hij nam zijn pilletje. Dat hielp hem.

*

Freek had toen hij kerstman was geen tijd gehad om de voorraden te controleren. Annemiek, een wat oudere kassière, zei hem dat het met de voorraden niet klopte. 'Het gaat wel hard, maar zoals nu, ik snap er niks van.' Die nacht werd Freek wakker. Nu wist hij zeker dat hij iets hoorde. Zou hij alarm slaan? Dries had hem een mobieltje gegeven om bij onraad te kunnen bellen. Hij belde de politie. 'Wij komen!' Toen hij richting het magazijn keek, zag hij een lichtflits. Een tijdje later hoorde hij: 'Politie, blijf waar je bent, jullie zijn omsingeld'. Freek haalde de hoofdschakelaar over en het hele magazijn en de supermarkt stonden in het licht. Er kwam een agent op hem af. 'Jij ook hier, handen omhoog!' 'Nee, nee,' zei Freek, 'u vergist zich, ik werk hier, ik slaap hier.' 'Ja, dat zal wel.' Iemand riep: 'Peterse, laat die man met rust, dat is Freek.' Die stem kende Freek maar al te goed, het was de commandant. Tot zijn verbazing zag Freek Jochem bij het groepje arrestanten staan, allemaal jonge jongens. De commandant kwam op Freek af en zei: 'Goed werk Freek. Jochem liet ze binnen, hij kende de alarmcode. Jij kunt rustig Kerstmis vieren.' Dries was ook gearriveerd. 'Freek, bedankt. Ik wist dat ik op je kon rekenen. Morgen spreek ik je.' De volgende morgen riep Dries Freek op kantoor. 'Nogmaals bedankt en ik heb goed nieuws. Het oude kuipershuisje is vrijgekomen. Ik heb wat voor je kunnen regelen. Je kunt er voor de Kerst nog in. Bij de kringloop kun je gratis uitzoeken wat je nodig hebt.' Toen Annemiek het nieuws hoorde, vloog ze Freek om de hals, 'Gefeliciteerd Freek, ik kom je helpen en met Kerstmis eet jij bij mij.'

frater Ton Oostveen

De toekomst van het fraterhuis St.-Jozef

De redactie van Onder Ons vroeg mij om een artikel waardoor hun lezers, u dus, iets te weten komen over de veranderingen in en verkoop van het fraterhuis Sint Jozef in De Bilt. Zo'n verkoopproces is daarentegen iets van lange adem. Feitelijk leest u vlak voor Kerstmis de stand van zaken van eind oktober!

De afgelopen maanden is de *Werkgroep Procesbegeleiding Toekomst Fraterhuis St.-Jozef* met de Lenferink Groep uit Zwolle zeer druk geweest met de toekomst. Enerzijds met de toekomst van de gebouwen en het terrein, maar vooral gericht op de toekomst van de bewoners. De bewoners die een leefgemeenschap vormen bestaat uit 18 fraters, 5 Medische Missie Zusters, 4 leden van de Graalbeweging, 1 Augustines van Monica, 2 Mill Hill Missionarissen en 2 emeriti pastores. Ik wil wel zeggen dat ik – en naar ik aanneem ook de andere bewoners – meer dan tevreden ben met de wijze waarop wij samen één gemeenschap vormen. Hierdoor zijn we ook in staat gesteld om hier op deze plek in De Bilt te blijven wonen en onze leefwijze voort te zetten. Daarbij is ook belangrijk dat er een verantwoorde zorg zal zijn voor hen, die dit in hun levensfase extra nodig hebben.

Hoe gaat het nu feitelijk verder met onze leefgemeenschap? We worden ouder en wij, fraters, willen van alle dagelijkse zorgen af. 'Ontzorgd worden' is ons devies. Een belangrijk gebeuren. Vorig jaar hebben we voor de Werkgroep Toekomst een adviseur aangetrokken, Jan Luursema, die van wanten weet en bijzonder goede adviezen geeft en zelf contacten legt waar dat nodig is. Van die Werkgroep is Leo Ruitenberg de voorzitter. Het loopt op het ogenblik prima en we hebben op 31 augustus jl. een intentieverklaring ondertekend met de Lenferink Groep, die niet alleen al ons vastgoed aan de Schorteldoeksesteeg gaat kopen, maar ook garant staat voor service en zorg. Met die twee belangrijke zaken zijn we nu volop bezig. Het servicepakket staat in de grondverf en de eerste contacten met een nieuwe zorggever zijn gelegd. Het wordt

Augustus 2020: onze leefgemeenschap. Voorste rij, 2de van links frater Hilarius enkele weken later overleden. Een Mill Hill father ontbreekt.

dus afscheid nemen van de huidige zorggever De Bilthuijsen. Er komt heel wat bij kijken, want over stenen en grond praten is heel wat anders dan over de inrichting van het dagelijkse leven en de zorg voor het welzijn van bewoners én medewerkers.
Het is in ieder geval een mooi feit, dat wij hier 'gewoon' kunnen blijven wonen. Allen die hier nu wonen, krijgen een persoonlijk huurcontract. Wij, fraters, worden dus van eigenaar huurder, net als de andere bewoners. Dat zal wennen zijn, maar moeten verhuizen zou veel erger geweest zijn.
Momenteel loopt de gang van zaken betreffende het personeel. De medewerkers hebben kunnen aangeven of ze hier afscheid nemen en bij de vertrekkende organisatie willen blijven of dat men in Sint Jozef wil blijven werken en overgaat naar de nieuwe zorggever. Moeilijke momenten voor hen en voor ons.

Naast de dagelijkse service en zorg moeten er ook nog afspraken komen over het gebruik van de ruimten. Straks is al het onroerend goed zonder meer van een ander en een groot deel van de inventaris zal ook overgenomen worden, Het huis heeft naast de appartementen veel gemeenschappelijke ruimten, bergruimten e.d. Wij hebben niet alles meer nodig, maar hoe ga je daar mee om? De kapel met toebehoren van sacristie e.d. is duidelijk, maar bijvoorbeeld de keuken? Deze wordt nu niet overeenkomstig zijn mogelijkheden gebruikt vanwege de dagelijkse catering. Blijft dat zo of komt er weer een kok?
Tot heden toe was er een coördinator voor de zakelijke aangelegenheden en een teamleider voor de medische zorg. Na de feitelijke overdracht (hopelijk 1 januari 2021) komt er één persoon voor beide pakketten en krijgt wellicht de titel 'directeur'. Wel zo goed dat de bewoners met één persoon te maken hebben met hun vragen of klachten i.p.v. met twee.

30 september 2020: Bijeenkomst van het Beraad van het Religieus Huis Nederland om met elkaar te praten over de impact die de verkoop heeft op de fraters.

Een vraag is ook of we wel kunnen blijven spreken van 'het Fraterhuis St.-Jozef' nu de samenstelling van de bewoners zo divers is geworden en de fraters ook geen eigenaar meer zijn. Moet de naam van het huis niet veranderen, zodat deze meer aansluit bij al degenen die hier nu wonen en in de toekomst komen wonen?
Een ander belangrijk gevolg van de verkoop is de rol die het bestuur van het Religieus Huis Nederland en de overste heeft in het fraterhuis. De huidige overste mag dan officieel alleen overste van de fraters zijn, doordat mondjesmaat anderen zijn binnen gekomen en in de gemeenschap van de fraters kwamen wonen, gingen anderen de overste ook als hun of zelfs haar overste zien. Dat wordt straks anders. Natuurlijk blijft er een verantwoordelijke voor de fraters, maar dat is dan binnen de context van het overste zijn van het Religieus Huis Nederland, waartoe ook de fraters behoren die buiten De Bilt wonen.

De rol van het bestuur van het Religieus Huis Nederland ondergaat ook een grote verandering. Allerlei zaken met betrekking tot het fraterhuis, die tot nu toe op de tafel van het bestuur komen, komen daar niet meer. Die zorg zal alleen of vooral van financiële aard zijn. De gekozen bewonerscommissie heeft de taak om de kwaliteit van het leven in het fraterhuis te bewaken en zal daar in de naaste toekomst meer mee te maken krijgen, samen met de directeur.
De maanden november en december van 2020 vragen nog heel veel aandacht en werk van de commissie in de hoop dat we met het nieuwe jaar van start kunnen. We hopen dat dan de juiste en goede keuzen gemaakt zijn en het leven en welzijn van iedere betrokkene gewaarborgd zijn.
En als u dit artikel rond Kerst leest, hoop ik dat de ontzorging echt een concreet gegeven is voor alle betrokkenen. Veel heil en zegen in het nieuwe jaar!

Frater Wilfried van der Poll,
Overste, met dank voor het mogen gebruik maken van publicaties van Leo Ruitenberg.

Historische wandeling de Blaauwe Schorteldoek

Overvallen door het coronavirus begin 2020 werden de bewoners van Huize Sint Jozef beperkt in hun bewegingsvrijheid. Veel activiteiten die de activiteitencommissie had bedacht, konden niet doorgaan. Alle aandacht moest gericht worden op bezigheden in en rond het huis. De eerste hindernis werd genomen met een geslaagde quiz op Koningsdag. De themamaaltijden van het seizoen zorgden ook voor ontspanning, alsmede de soos op maandagmiddagen.
Mede gezien (zeer) hoge leeftijden van bewoners en de verplichting alles in en rondom huis te houden, kwam het idee een activiteit te bedenken om de historie van de woonplek te belichten. Zo rees de vraag waaraan de Schorteldoeksesteeg zijn naam dankt. Dit bleek te berusten op de naam van een boerderij 'De Blaauwe Schorteldoek', die hier eens stond. De fraters kochten dit terrein destijds aan om er een nieuwe kweekschool te stichten, omdat de bestaande in de Herenstraat in Utrecht te klein werd. Met het gereed komen van de nieuwe kweekschool vestigden de fraters zich zowel in De Bilt als Zeist, omdat het terrein op het grondgebied van beide gemeentes lag. Naast de kweekschool kwam begin jaren zeventig een nieuwe wooneenheid voor de fraters gereed. In de veranderende tijd werd de kweekschool opgeheven en de grond via de BVG verkocht aan de huidige eigenaar, de PGGM. Besloten werd alle fraters bijeen te brengen in De Bilt.
Er werd gekozen voor nieuwbouw, die aansloot aan het bestaande gebouw met de kapel als verbinding tussen oud- en nieuwbouw. Deze nieuwbouw werd op 12 oktober 2005 ingezegend door bisschop Pandoyoputro van Malang, de hoogste kerkelijke gezagsdrager van de congregatie. Naast het genot van het wonen in een mooi gebouw kon men genieten van de prachtige tuin. Voor het uitzetten van een wandeling op eigen terrein ging ik op zoek naar de achtergrond van bepaalde objecten en de verhalen van fraters die hier al langer woonden. Startpunt is de hoofdingang waar nog steeds de grote spade staat, die in de grond gestoken werd voor het leggen van de eerste steen van de nieuwbouw.

Het pad naar links voert langs de prachtige cipres bij de vijver die overstroomde bij een gebarsten waterleiding in 2006 en uitvoerig het krantennieuws haalde. Men passeert de ganzen van fr. Boonman (z.g.) die ze in zijn tuin had staan en symbool zijn voor waakzaamheid. Verderop staat er een speciale boom geschonken aan fr. Kees de Boer (z.g.) als dank voor het vele werk op het terrein en in de toen bestaande boomgaarden. Bij het kerkhof staat de klokkenstoel met de klok afkomstig uit Borculo toen de fraters daar woonden. Het hek is gesmeed door Gerard Wiegerink, destijds leraar metaal op de LTS van de fraters aldaar. Het betonnen kruis is vervaardigd door fr. Beatus (z.g.). Richting Bestuurshuis passeert men de bijenkasten, die herinneren aan de fraters Reginaldus en Jan Schaapveld en komt men bij een

gebouw 'De Toets' waarin een teken- en schilderclub alsmede een hulporganisatie voor de Papoea's is gevestigd. Het pad voor het Bestuurshuis naar links leidt langs een rooster dat voerde naar een trap bij de ingang van de vroegere bakkerij van de oude kweekschool, die gelegen was in een park met veel bomen. De fraters liepen daar vaak een rondje en een pad daar noemde men het 'Rozenkranslaantje', omdat men bij het wandelen de tijd had de rozenkrans te bidden.
Doorlopend komt men langs de Kroostweg die zijn naam dankt aan de oude benaming Crosa (ontstaan rond 1025). Aan de achterkant van de kapel zijn de druivenranken te bewonderen, meegebracht door pastor Theo de Groot (z.g.) en vervolgens de rode beuk achter de kamer van fr. Kees van Rooden.
Loopt u verder door dan is daar de grens van het terrein langs de Schorteldoeksesteeg en bent u weer bij de hoofdingang. Speciaal voor de nieuwere en toekomstige bewoners is de wandeling beschreven in een boekje om hen vertrouwd te maken met de historische achtergrond van Huize Sint Jozef in De Bilt.

Lineke van Wolferen

Bijzondere verjaardagen in 2021

95 JAAR

Wim Janssen	De Bilt	15.06.1926

90 JAAR

Siardus van der Zweep	De Bilt	20.12.1931

85 JAAR

Henk Huirne	De Bilt	30.03.1936

70 JAAR

Simon Lele Ruing	Lelawerang	31.01.1951

60 JAAR

Ferdinandus Sola	Deru Ngada	23.03.1961

50 JAAR

Yoh. Berchmans Banggur	Pora	15.08.1971

40 JAAR

Chrisostomus Hansri	Larantuka	21.02.1981
Augustinus Topo	Wolokota	24.05.1981

Kloosterjubilea in 2021

75 JAAR FRATER

Stanislaus Walta	De Bilt	15.08.1946

65 JAAR FRATER

David Mullink	De Bilt	02.08.1956
Kees van Rooden	De Bilt	02.08.1956

60 JAAR FRATER

Clemens Djuang Keban	Malang III	14.07.1961
Frits Stevens	De Bilt	13.08.1961

50 JAAR FRATER

Emmanuel Pehan Niron	Malang II	16.01.1971

25 JAAR FRATER

Stanislaus K. Eli Naben	Malang III	12.07.1996
Ireneus Wele	Malang II	12.07.1996
Maximus Maksi John	Malang III	12.07.1996

In gesprek met Tonny Brouwer

Ook Tonny Brouwer is één van de mensen van de Graal, die bij ons zijn komen wonen in de afgelopen maanden.

Wie is Tonny Brouwer?

Tonny Brouwer is geboren op 8 mei 1932 in de studentenstad Leiden. Zij komt uit een gezin met acht kinderen, zes meisjes en twee jongens. Zij waren in redelijk goede doen, vader was directeur van de familiedrukkerij aldaar. Tonny kon goed studeren, wel was het oorlogstijd en kreeg ze tulpenbollen te eten, maar het was te doen. Zo ontwikkelde ze een vorm van vastberadenheid, die ook later van veel nut was. Na de lagere school en de vierjarige Muloschool volgde de Middelbare Meisjesschool in Den Haag. Na een jaartje ervaring opdoen en wat verdienen in Brussel, ging ze voor de verpleegstersopleiding van vier jaar naar Amsterdam in Huize Lydia. Hier maakte ze kennis met de Graalbeweging, een internationale vrouwenbeweging die zich inzet voor een rechtvaardige, vredelievende en duurzame samenleving. Aanvankelijk stond ze er sceptisch tegenover om lid te worden, maar ze realiseerde zich ook dat dit haar in Afrika zou brengen zonder dat ze religieuze hoefde te worden. Ze besloot Graallid te worden.

De Graalbeweging

Tonny had namelijk een eigen idee hoe ze haar leven wilde inrichten. Ze wilde naar Afrika om daar de mensen te dienen en te helpen, trouwen was voor haar niet zo nodig. En zo wordt zij lid van deze vrouwenbeweging en krijgt de kans naar Afrika te gaan. Na een jaar training bij de Graalbeweging in Tiltenberg vertrekt zij in 1958 naar haar eerste standplaats in Afrika. Zij gaat het Graalteam in **Burundi** versterken en heeft met twee Afrikaanse vrouwen de zorg voor een post voor medische voorlichting. Met radio-uitzendingen geven ze informatie over onderwerpen als wondverzorging, hygiëne en voeding. Maar ook worden er lessen gegeven over anatomie. Alles tezamen een zeer dankbaar werk. Na een jaar komt er bericht dat er in **Belgisch Congo** behoefte is aan een verpleegster. Tonny besluit op deze vraag voor de missie in Belgisch Congo in te gaan. Wel realiseert ze zich dat de onafhankelijkheidsbewegingen in volle gang zijn en dat dit problemen kan gaan geven. Tonny gaat naar haar tweede missieland.

Belgisch Congo

Tonny wordt gevraagd hoofd te worden van de verpleging. Geen makkelijke taak en het ziekenhuis is erg arm. Maar ze zet haar schouders eronder en met de Afrikaanse medewerkers en enkele collega's van de Graal gaan ze aan de slag. Zij leven samen met de Afrikaanse bevolking, anders dan de Europeanen die mooie optrekjes hadden in minder afgelegen plaatsen en weinig met de Afrikanen hadden te maken. Op 30 juni 1960 is de onafhankelijkheid van dat land een feit en wordt het Republiek Congo. Het feest wordt ook door de mensen van het ziekenhuis gevierd, maar als premier Patrice Lumumba in zijn eerste speech mensen oproept zich tegen de blanken te keren, verandert de hele situatie.
Er wordt gedood en geplunderd en de sfeer wordt zeer bedreigend. Tonny en haar collega's worden aangeraden het land te verlaten, maar zij willen hun Afrikaanse vrienden niet in de steek laten. Ook de Afrikanen daar willen dat ze blijven. Maar de situatie wordt grimmiger en ze vertrekken naar Burundi. Als ze vertrokken zijn, horen ze twee dagen later dat op de dag van vertrek soldaten het ziekenhuis hebben verwoest en meerdere mensen hebben vermoord. Het is een heel heftige tijd geweest en Tonny is wel toe aan haar eerste verlof in Nederland.

Tanzania

Tijdens dit verlof komen er vanuit Burundi berichten dat een van de met haar uit Congo gevluchte teamleden, Sis de Klerk, 's nachts in haar slaapkamer is vermoord. Er wordt in Afrika nog geprobeerd te achterhalen wat er is gebeurd, maar dat is nooit opgehelderd. Na deze broodnodige rustpauze keert Tonny terug naar Afrika. Uit Moshi, een stadje aan de voet van de Kilimanjaro **(Tanzania)** was de vraag gekomen of iemand in die plaats de Catholic Bookshop zou willen runnen en Tonny had er wel oren

naar. Dit was in de jaren 1960-1961.
In dit Oost-Afrikaanse land Tanzania komt Tonny helemaal tot bloei. Het bisdom Moshi, met bisschop Joseph Kilasara aan het hoofd, vraagt Tonny of ze wil meewerken aan de opleiding en emancipatie van jonge Afrikaanse vrouwen. De bisschop stelt een leegstaand gebouw ter beschikking en Imelda en Honorata zullen samen de dagelijkse leiding nemen, terwijl Tonny in Moshi blijft, maar in Kisekibana de weekends doorbrengt om hen desgewenst bij te staan. Zo ontstaat er een nieuw Graalcentrum, dat vanaf het begin helemaal Afrikaans is en zo nodig voor hulp en steun op Ton kan terugvallen. Het werd haar levenswerk. Zij deed dit werk met volle overgave en ze was een blij en tevreden mens.
Toen in deze jaren haar ouders op bezoek kwamen, waren ze zeer onder de indruk van het mooie werk dat ze daar deed voor de Afrikaanse vrouwen. Haar vader zei bij zijn terugkeer naar Nederland: "Tonny je hebt niet voor de makkelijkste weg gekozen in je leven, maar je bent wel de gelukkigste van al onze kinderen geworden." Bij een bezoek aan Tanzania van koningin Juliana was ook Tonny uitgenodigd voor dit feest. Het was een mooie ontmoeting.

Terug naar Nederland

In 1980, nadat ze er 22 jaar had opzitten in Afrika, ging zij zichzelf de vraag stellen of zij het werk kon overlaten aan haar vriendin en medewerkster Imelda. Zij had in Tanzania al een afdeling van de Graal opgezet en het werk voor de emancipatie van de Afrikaanse vrouw liep goed. Zij voelde dat voor haar het werk in Afrika wel eens ten einde kon lopen. Ook kwam er vanuit Nederland de vraag of zij wilde meewerken aan het maken van programma's voor de Graal op de Tiltenberg. Zij besluit om te repatriëren naar Nederland, ook al doet ze het met bloedend hart. Haar motto is en blijft: 'dienen en helpen waar dit nodig is. En hoe zal dit worden in Nederland?
Tonny heeft de overgang naar Nederland als zeer moeilijk ervaren. Van helpen, dienen en klaarstaan, naar een individualiserende samenleving. Ze heeft tijd nodig om zich weer thuis te voelen. Maar Tonny kennende vindt ze weer haar weg. Intussen had een Graallid, na tien jaar in Japan geleefd en gewerkt te hebben, de praktijk van de Zen leren kennen en waarderen en zij voelde zich geroepen er in Nederland meer bekendheid aan te geven.
De tijd leek goed gekozen en de Tiltenberg groeide uit tot een bekend **Zen centrum** in Nederland. Er bleef echter weinig gelegenheid over voor andere activiteiten en Ton (zo werd ze intussen weer genoemd) besloot het secretariaat van de Nederlandse Graal ergens anders onder te brengen en van daaruit ook haar andere activiteiten voort te zetten. Zo kwam ze in Voorburg terecht. Daar had ze nog enkele jaren een deeltijdbaan bij Mensen in Nood.
Door het werk voor het Graalsecretariaat behield ze ook goed contact met de Graalleden, naast de normale contacten die een goede woonomgeving vanzelf al meebrengt. Ton voelde zich thuis in Voorburg en had het gevoel dat ze er niet weg kon, toen haar in 2019 gevraagd werd opnieuw te verhuizen. Ze kan naar het fraterhuis Sint Jozef komen, waar oudere spirituele mensen een religieuze gemeenschap vormen. In samenspraak met andere Graalleden die hier al wonen, besluit ze tenslotte hier ook haar intrek te nemen.
En zo woont Tonny sinds begin 2020 met drie andere Graalleden in het fraterhuis Sint Jozef. Ze voelt zich thuis in deze gemeenschap die geen afbreuk doet aan haar levensvisie en dienend klaarstaan. Samen vormt zij met de anderen, een goede leefgemeenschap.
Tonny, dank dat je dit allemaal met mij hebt willen delen. Blijf je helpende hand trouw. Je hebt het goede gekozen.

Frater David Mullink

Een naam is meer dan u denkt

Decemberheiligen

Van alle maanden in het jaar vind ik december wel een heel speciale. Niet alleen door de hoogtepunten als sint, kerst en oud en nieuw, maar vooral door het 'samengevoel' van de voorbereidingen van deze feestdagen. Laten we hopen dat, ondanks deze coronatijden, we dat gevoel blijven behouden. Misschien hebben we daar de steun van onze heiligen voor nodig. Met enkele van deze decemberheiligen wil ik u laten kennismaken.

De bekendste heilige van december is de **H. Nicolaas van Myra**. Hij werd geboren rond 280 in Klein-Azië. Hij is bisschop geweest van Myra en overleed rond 342. Het leven van Sint Nicolaas hangt van legenden aan elkaar. Op de officiele heiligenkalender is hij dan ook niet meer te vinden. Toch blijft hij van oost tot west een bekende heilige. Het volksgeloof over hem verspreidde zich vanuit het oosten eerst naar Italië (Bari) en van daar naar de rest van Europa. Alleen al in Engeland zijn ongeveer 400 kerken aan hem gewijd. Talloze verhalen doen over hem de ronde. Zo zou hij ooit drie jonge meisjes een bruidsschat hebben gegeven om ze voor de prostitutie te behoeden. Er is ook een legende die vertelt dat hij drie vermoorde kinderen, die in een pekelvat waren gestopt, tot leven zou hebben gewekt. Ook opvarenden van een schip in nood werden gered omdat Sint Nicolaas aan boord verscheen. Vanwege zijn grote populariteit ging men overeenkomsten zien met het heidense volksgeloof. Zo zou hij vergeleken worden met de Germaanse god Wodan. Kledingstukken leken identiek. Beiden bereden een witte schimmel en brachten 's nachts geschenken rond. Sint Nicolaas is de patroonheilige van vele groeperingen zoals schippers, bakkers en brandweerlieden. Hij is tevens de patroonheilige van Rusland, de stad Amsterdam en Bari. Maar als eerste blijft hij de patroon van alle kinderen. Vaak wordt hij als bisschop afgebeeld met attributen en voorstellingen van zijn vele legenden. Hij is een van de vroege heiligen die op hoge leeftijd een natuurlijke dood is gestorven. Zijn naamdag is op 6 december.

H. Nicolaas van Myra

Bladerend in de literatuur over heiligen viel mijn oog op een wel heel aparte naam. Van de **H. Begga van Andenna** had ik nog nooit gehoord. Andenna is een stad in de buurt van Namen (B). Zij werd geboren in het midden van de zevende eeuw. Zij trouwde met Ansegisel, een hofmeier onder koning Sigebert III. Ze kregen een zoon die later stichter werd van het Karolingischer Huis. Na de dood van haar man stichtte zij in Andenna aan de Maas een klooster. Zij wordt vaak afgebeeld als vorstin met een kroon als teken van haar hoge afkomst of als abdis in habijt met staf of een kerk of klooster met zeven torens in haar hand. Vaak ook zijn er aan haar voeten twee begijntjes klein afgebeeld. Vanwege de naamsverwantschap werd Begga – ten onrechte – beschouwd als stichteres van de begijnenbeweging. De scheldnaam 'li beges' (de beige vrouwen) verwijst naar de grauwe gewaden die de begijnen droegen. Deze groep was ontstaan als reactie op de kerkelijke hiërarchie en het grote vrouwenoverschot, dat door de kruistochten en de vele oorlogen was ontstaan. Ondanks dat Begga niets met ze te maken had, werd zij toch vereerd als patrones van de begijnen. In Nederland zijn er nog wel enkele begijnenhoven te vinden. De laatste begijn Cornelia Fijters overleed in 1990. De begijnenhoven in Vlaanderen zijn op de werelderfgoedlijst van de UNESCO geplaatst. In Frankrijk is de H. Begga de schutspatrones van de stotteraars (het Franse woord 'bège' betekent stotteraar). We vieren haar naamdag op 17 december.

Een wat bekendere heilige is de **H. Lucia van Syracuse**. Zij werd geboren op het eiland Sicilië rond 286. Ze kreeg een christelijke

H. Lucia van Syracuse

opvoeding en gaf al spoedig de wens te kennen maagd te willen blijven. Familiebelangen gingen echter voor en ze werd toch uitgehuwelijkt. Toen haar vader was overleden, ging ze met haar moeder die ziekelijk was naar het graf van de H. Agatha. Die verzocht haar in een visioen haar leven in dienst van God te stellen. Op hetzelfde moment was haar moeder genezen. Lucia verbrak de verloving en schonk wat ze had aan de armen. Uit woede gaf haar verloofde Lucia aan bij de stadhouder. Ze onderging vele vreselijke martelingen. Door een wonder bleef ze leven, maar uiteindelijk vond ze de dood door een dolksteek in haar hals. Zo wordt ze vaak ook afgebeeld, soms aangevuld met een schaal waarop haar uitgestoken ogen liggen. Zij is een van de zeven primaire heiligen van de eerste Romeinse Canon. Zij is een christelijke martelares die vereerd wordt door katholieken en orthodoxe christenen. Ook de Lutheranen vereren de naamdag van deze heilige. In de late Middeleeuwen werd ze door haar naam Lucia (= licht) verbonden met de terugkeer van het licht na de zonnewende. In Zweden wordt dit vanaf de 18de eeuw groots gevierd. De kersttijd (het feest van het licht) begint daar op 13 december, de naamdag van Lucia. Op deze dag gaat een in het wit gekleed meisje als 'Lussibrud' met een kroon van brandende kaarsen op haar hoofd in huis alle kamers af en brengt drank en lekkers aan de huisgenoten. De kersttijd eindigt na eerste kerstdag. In Italië is een traditie ontstaan die lijkt op ons sinterklaasfeest, alleen brengt hier Lucia de cadeautjes rond. Tot op de Balkan wordt Lucia vereerd als patrones van de boeren, de blinden en wordt haar hulp ingeroepen vooral bij oogziekten.

Op de laatste dag van het jaar wordt de naamdag gevierd van de **H. Silvester I**. Hij was paus van 314 tot 335 en was een tijdgenoot van de Romeinse keizer Constantijn de Grote. Silvester maakte mee dat er een eind kwam aan de christenvervolgingen. Omdat er nu vrijheid van godsdienst was, kon hij het Concilie van Nicea (325) organiseren. Daar werd de leer van de katholieke Kerk vastgelegd. Al snel begon men met de bouw van de Sint Pieter boven het graf van Petrus, de eerste paus. Andere kerken die hij liet bouwen waren die van Paulus en Sint Jan van Lateranen. Silvester was de eerste bisschop van Rome, die zichzelf de titel van paus aanmat. Een paus is bisschop van Rome, plaatsbekleder van Christus op aarde, opvolger van de Prins der Apostelen, hoofd van geheel de Kerk, patriarch van het Westen, primaat van Italië, aartsbisschop en metropoliet van de Romeinse Kerkprovincie en soeverein van de Vaticaanse Staat. Een mythe vertelt dat hij de keizer van melaatsheid genezen zou hebben en daardoor uit dankbaarheid het westelijk deel van het Romeinse Rijk ten geschenke kreeg. Deze heilige paus is patroon van de huisdieren en helper bij een goede oogst. Maar het bekendst is hij als beschermheilige van de nieuwjaarsverwachtingen. In Duitstalige landen wordt oudjaarsavond 'Silvesterabend' genoemd. Oude gebruiken van voorchristelijke tijden zien we terug bij de viering van het oude naar het nieuwe jaar. Herrie, trommelslagen en vuurwerk om boze geesten te verdrijven. Ook lekker eten en heildronken horen erbij en er wordt doorgegaan tot in de late uurtjes. Maar gelukkig is daar de H. Silvester. Hij is ook de patroon van langslapers en luilakken. Hij coacht ons het nieuwe jaar in.

H. Silvester I

Ik wens u een gezegend en gezond 2021!

Lineke van Wolferen

Bron: Sanctus – Sancti – Beschermheiligen in de lage landen – 366 Heiligendagen

Kort Nieuws

- Het is al weer vijftien jaar geleden dat er een grootse uitbreiding plaatsvond bij het St. Jozefhuis in De Bilt. Het bestaande gebouw werd uitgebreid met zestien appartementen, een kapel, een eetzaal, recreatiezaal en kantoorruimtes. Op zondag 10 oktober werd er aandacht besteed aan dit heugelijke feit. Middels een PowerPoint presentatie kon men de ontwikkeling van de toenmalige bouw zien. Voor de aanwezige fraters herkenning, voor de overige aanwezigen interessant te zien hoe vanuit het niets (een kale vlakte) een gebouw verrees wat er zijn mag.

- Na deze voorstelling werd een wandelboekje gepresenteerd. Het fraai uitgegeven boekje, geschreven door onze vrijwilligster mevrouw Lineke van Wolferen, bevat de beschrijving van een historische wandeling over *'De Blaauwe Schorteldoek'*, de oude benaming van ons terrein. Interessant voor bewoners, nieuwkomers en overige geïnteresseerden. De middag werd afgesloten met een hapje en een drankje.

- In de nacht van 14 op 15 oktober werd het bestuurshuis bezocht door ongewenste gasten. Resultaat: een beschadigde deur en een kapotte ruit. De inbreker kwam niet ver, want het alarm schrikte hem kennelijk zo af dat hij zijn poging om binnen te komen staakte.

- Op 20 oktober werd er een Marokkaanse dag gehouden wat voornamelijk zichtbaar werd doordat er zowel bij de koffie als bij het middagmaal Marokkaanse gerechten op tafel kwamen. Kadischa, een voormalig medewerkster, vertelde het een en ander over haar vaderland en het Berbergebied, haar geboortestreek. Zij liet via een PowerPoint presentatie zien welk mooi werk een door haar opgerichte stichting daar doet op medisch gebied.

- Het huis dat fr. Roland z.g. bewoonde, is onlangs verkocht. Fr. Wim Heister, die fr. Roland altijd nabij was, heeft hard gewerkt om de woning te ontruimen. Veel boeken, postzegels en mooi geschreven klassenboeken hebben een goede bestemming gekregen.

- Op 22 juli werd een nieuw schoolgebouw te Maumere (Indonesië) officieel in gebruik genomen. Die dag was het 15de jubileum van de school.

- Het algemeen bestuur kreeg van de bisschop van Malang het verzoek een studiebegeleider te benoemen. De fraters Montfort en Vinsensius hebben de opdracht gekregen deze taak op zich te nemen.

- Op 1 november bestond de Graalbeweging 100 jaar. Op zaterdag 31 oktober werd de opening van het jubileum jaar gevierd met een Zoom-bijeenkomst van meer dan 270 deelneemsters van Australië tot Californië. Voor Nederland was de feestelijke bijeenkomst van 12.45 tot 15.00 uur met bijdragen uit verschillende landen.

- Dhr. Sacha Jovanovic werkte drie morgens in de week als facilitair medewerker in het St. Jozefhuis. Voor veel werkzaamheden kon men bij Sacha terecht. Van kapotte verlichting tot slecht lopende rollators, van niet goed functionerende rolstoelen tot knellende deuren, Sacha wist er wel raad mee. Begin november ging hij met pensioen om te genieten van zijn welverdiende rust. Sascha… het ga je goed!

frater Wim Versteeg

Ons zijn voorgegaan

ONS GEBED WORDT GEVRAAGD VOOR DE VOLGENDE DIERBARE OVERLEDENEN:

02 – 09 – 2020 Zijne Eminentie Adrianus Kardinaal Simonis, overleden op 88 jarige leeftijd in Sassenheim. Als bisschop van Utrecht was hij jarenlang het hoofd van de Congregatie.

16 – 09 – 2020 De heer Michaël Hendrikus Maria (Giel) Akkermans. Overleden in de leeftijd van 92 jaar, te Bilthoven. Hij was samen met zijn vrouw Jo trouwe kapelgasten.

19 – 09 – 2020 Mevrouw Theodora Maria (Thea) van Vliet. Zij overleed in de leeftijd van 81 jaar te Zeist. Zij was jarenlang een trouwe kapelgast.

28 – 10 – 2020 Zuster Theresia Petronella de Vlaming, Zuster Esther, oud 93 jaar te Arnhem. Medezuster van de Medische Missiezusters.

01 – 02 – 2020 Nagekomen bericht: Lenie Schaareman, oud bijna 88 jaar, te Cincinnati in de Verenigde Staten van Amerika. Zij was lid van de Graal, de Vrouwenbeweging.

03 – 11 – 2020 The Reverend Father Damien Iripon, at the age of 55 years, in Nairobi, Kenia. Hij was de eerste medewerker van frater Hans Wennekes van Nadirkonyen, Lodwar Kenia.

06 – 11 – 2020 De heer Bep Vernooij, in de leeftijd van 92 jaar te De Bilt. Hij was een trouwe bezoeker en kapelgast van de fraters.

08 – 11 – 2020 De heer Fransiscus Arnoldus (Frans) Ossewold, in de leeftijd van 78 jaar te Deventer. Hij was de broer van frater Edwin Ossewold. Zaliger Gedachtenis.

15 – 11 – 2020 Pater Alfons Kroese, Ongeschoeide Karmeliet, in de leeftijd van 89 jaar te Voorhout. Hij was jarenlang schrijver in ons blad INKO, ons informatie periodiek.

ACHTER DE HORIZON LIGT, NAAR WIJ HOPEN,
DE REDEN VAN ONS MENSELIJK BESTAAN.
AL RAKEN ONZE VOETEN STUKGELOPEN,
EENS GAAT HET PARADIJS VOOR IEDER OPEN:
WANT ONWEERSTAANBAAR TREKT DE HORIZON ONS AAN.

(FRATER SERVUS CLEMENS)

frater David Mullink

Teacher's Empowering Program:

Een doorbraak bij de Mardi Wiyata Stichting

De Congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart heeft sinds haar oprichting haar aandacht gericht op de wereld van het jongerenonderwijs om de toekomst van jonge mensen vorm te geven. De geschiedenis schrijft dat de missie van het jongerenonderwijs altijd zal blijven bestaan zolang de menselijke beschaving in de wereld blijft. De congregatie besteedt aandacht aan de vorming van de hele mens: de compatibiliteit (verenigbaarheid) tussen de wetenschappelijke dimensies en de karaktervorming van de jeugd. De leden van de Congregatie van de Fraters van Onze-Lieve-Vrouw van het Heilig Hart worden wel genoemd: fraters-opvoeders. Zij zijn geïnspireerd door de stichter Mgr. Andreas Ignatius Schaepman, die hoopte dat de leden zich met hun aandacht aan de wereld van het jongerenonderwijs zullen wijden, zodat ze in de toekomst goede levensdoelen kunnen vinden. De congregatie werd dan ook bekend als de lerarencongregatie. Sinds de oprichting is de zending van de congregatie gericht op de wereld van het onderwijs. Het gaat de congregatie daarom om het voorbereiden van opvoeders die betrouwbaar zijn in het geven van onderwijs in overeenstemming met de eisen van de huidige maatschappij en de regelgeving van de overheid op onderwijsgebied.

Studiebeurzen

In de Indonesische context van de congregatie is de vorming van professionele en betrouwbare opvoeders/leraren de volledige verantwoordelijkheid van de Mardi Wiyata Stichting, die een stichting is van de congregatie ten behoeve van het uitvoeren van haar missie in de wereld van het onderwijs. Onder leiding van fr. M. Polikarpus is het beleid van de Mardi Wiyata Stichting het opleiden van professionele en kwaliteitsvolle leraren. Sinds hij werd benoemd tot voorzitter van de stichting is één van de prioriteiten van zijn werkprogramma de voorbereiding van gekwalificeerde en professionele opvoeders in elke school die door de stichting wordt beheerd.

Hij is van mening dat een van de missies van de Mardi Wiyata Stichting is "het verbeteren en ontwikkelen van de kwaliteit van onderzoek naar activiteiten ten dienst van de gemeenschap en het verspreiden van de resultaten naar geïnteresseerde partijen (belanghebbenden) om het imago van de instelling te verbeteren en een academische

atmosfeer te creëren die bevorderlijk is voor de implementatie van kwaliteitsonderwijs." De Mardi Wiyata Stichting heeft hiertoe de stap gezet studiebeurzen te verstrekken aan docenten om hun professionaliteit als opvoeders te verbeteren.

Menselijke basisbehoefte

De filosofie van het verstrekken van studiebeurzen aan de leraren door de stichting is dat een leraar een figuur is die een belangrijke rol speelt in de wereld van het onderwijs. Onderwijs is van belang in het proces van de vorming van de menselijke beschaving, omdat door middel van onderwijs iemands mentaliteit en gedragspatronen worden gevormd in de loop van het leven.
Het is dus een gegeven dat onderwijs een menselijke basisbehoefte is die iedereen nodig heeft. De beschaving van een samenleving wordt sterk bepaald door de kwaliteit van het onderwijs dat aan de gemeenschap wordt gegeven. Deze rol wordt alleen systematisch uitgevoerd en geprogrammeerd door de leraar als speerpunt te nemen in het vormgeven van het karakter van de leerlingen.
De rol van een leraar wordt zo uitgebreid van maar iemand die alleen kennis overdraagt naar een persoon die opleidt, begeleidt, traint, adviseert, hervormt, rolmodel wordt, persoonlijkheid heeft, onderzoeker is, creativiteit aanmoedigt, opvattingen oproept, routinematig werkt, acteur is, emancipator wordt, om te behouden, te verbeteren, te evalueren.

Doorbraak

De rol van leerkrachten in de onderwijsontwikkeling omvat het bijbrengen van waarden, het opbouwen van karakter, centraal leren, het verlenen van hulp en aanmoediging, het begeleiden en coachen, het disciplineren van kinderen en het zijn van rolmodellen voor de omgeving. Dit zijn de taken en verantwoordelijkheden van een leerkracht, die steeds meer uitdagingen aangaat door de eisen van de veranderende gemeenschapsdynamiek en de behoefte van de mensen aan onderwijs, dat steeds diverser en pragmatischer wordt.
De eerste groep die een studiebeurs kreeg, bestaat uit enkele leerkrachten en fraters die verder zullen studeren tot master aan de Goverment University of Malang. Deze docenten zetten hun opleiding voort op basis van hun onderwijsachtergrond op bachelorniveau. Enkele fraters nemen het onderwijsmanagement op zich voor het masterniveau. Dit is een doorbraak bij de Mardi Wiyata Stichting om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren in het kader van het steeds competitievere Indonesische onderwijs.

Gerapporteerd door frater Vinsensius Laga Payong

Bericht uit Lodwar

Levensverhalen van Amekwi en Brenda zijn ook levensverhalen voor de meeste Turkana-meisjes

Amekwi is een 13-jarig meisje. Ze is geboren in een gezin met vijf kinderen. Haar broers en zussen zijn net zoals Amekwi nooit naar school gegaan. Amekwi ging pas voor het eerst naar school toen ze in november 2019 bij het Centrum Nadirkonyen kwam. Zij is een dochter van Lomukuny Mariko en Akingol Esther die in Kalokol woont, 50 km van Lodwar-stad.
De moeder van Amekwi stookt alcohol, dat is het enige werk dat ze kan doen om haar gezin in stand te houden. Haar man is getrouwd met drie vrouwen. Zij is de eerste vrouw en woont in Kalokol, terwijl de twee andere vrouwen bij hem in Narengewoi, op weg naar Kataboi, wonen. Amekwi bracht eten van Kalokol naar Narengewoi, op zo'n 15 kilometer afstand, waar haar vader bij de twee vrouwen woont en werkt als visser.

Amekwi zou worden uitgehuwelijkt aan een 57 jaar oude man, maar ze wist op de dag van haar huwelijk te ontsnappen om de bruidsschat aan haar familie te geven. Haar zus hielp Amekwi bij de ontsnapping uit Narengewoi. Ze rende naar haar moeder in Kalokol.
Toen haar moeder Amekwi zag, begon ze zich zorgen te maken omdat het leek alsof Amekwi problemen had. Meteen nadat Amekwi haar moeder had verteld over haar vader die haar dwong om te trouwen, kwam er een groep mensen met twee broers van de vader. Zij begonnen haar te mishandelen omdat ze weigerde om met de oude man te trouwen. De oude man was vrij rijk en haar vader zat achter de bruidsschat aan.
De volgende dag gaf haar moeder haar familieleden aan bij de politie. Op een avond ontmoette Amekwi een mevrouw, lerares van de Moi High School in Kalokol, die Amekwi bij haar in huis in veiligheid bracht. De lerares ging met Amekwi naar de politie-inspecteur op het politiebureau van Kalokol, die Amekwi naar Lodwar wist te brengen. De kinderofficier bracht het meisje in november 2019 voor de veiligheid naar Nadirkonyen, terwijl de zaak in onderzoek was op het politiebureau van Lodwar. De zaak heeft tot nu toe nooit de rechtbank bereikt en de daders die deel uitmaken van Amekwi's familie zijn nog steeds vrij. Het meisje kan het leven in het Centrum goed aan en ze blijft daar gelukkig. Ze kan nu lezen en schrijven en is klaar om in januari 2021 naar een formele basisschool in Lodwar te gaan.
Ze heeft nu ook vaardigheden in het repareren van kleding. Mevrouw Veronica heeft haar dit geleerd en zij pikte het herstellen en maken van kleren snel op. Ze gebruikt dit nu om andere kinderen van het centrum te helpen hun kleren in orde te houden.
Toen ik haar vroeg naar haar toekomst ("Wat wil je later worden?") zei ze spontaan dat ze dokter wil worden. Dat is de wens van velen. Maar met zo'n academische achterstand is dat niet haalbaar. Het zou fijn voor Amekwi zijn als ze eens verpleegster zou worden. Maar dat is ook een pittige studie in Kenia.

Een ander verhaal gaat over **Brenda Ekaale**. Brenda is een dochter van Evans en Dorcas Ekaale. Het meisje heeft het leven op straat meegemaakt en ook de uitbuiting van de mensen in haar dorp. Brenda zei dat haar moeder is overleden toen ze vijf jaar oud was en sindsdien is het leven moeilijk geworden. Om haar leven met haar zus in stand te houden, ging ze de straat op en deed ze wat klusjes in de hotels zoals het dweilen van vloeren en het schoonmaken van het keukengerei. Ze kreeg daar maar een paar shillings per dag voor. Niet genoeg om van te leven.
Ze hoorde ook bij de groep hangjongeren van het dorp en deed wat werkzaamheden zoals het schoonmaken van een huis of als babysitter. In ruil daarvoor kreeg ze wat te eten. Sinds haar moeder is overleden, zorgde de grootmoeder voor hen, maar haar grootmoeder had niets bijzonders te bieden. De meisjes brachten alles mee naar huis om eten voor hen te kopen. Brenda weet niet zoveel meer over haar vader. Ze weet alleen zijn voornaam nog. Ze zei dat ze een keer met haar vader gesproken heeft toen ze nog erg klein was. Daarna nooit meer. Of hij nu nog leeft, weet ze niet. Dat is de reden waarom ze gedwongen werd om wat werk te vinden om te kunnen eten, ook al was haar leeftijd te jong voor zulke klusjes. Brenda werd drie jaar lang uitgebuit. Ze werd in 2015 gered toen ze acht jaar oud was. Brenda is nog nooit naar school geweest, voordat ze in Nadirkonyen kwam. Het meisje was blij om in het Centrum te zijn omdat het Centrum in al haar behoeften voorziet en ze toegang heeft tot onderwijs dat belangrijk is voor haar toekomst. Ze zei dat het leven op straat heel moeilijk was en zag geen toekomst op straat. "Ik zit nu in klas 6, ik kan lezen en schrijven en ik beloof dat ik hard zal studeren om mijn droom, om dokter te worden, waar te maken. Ik dank al de donateurs die het ons, die zo hopeloos waren, mogelijk maken van nergens ergens te komen." Het Centrum heeft zich beziggehouden met straatkinderen, kinderen die worden uitgebuit en kinderen die in een vroeg huwelijk gedwongen worden.
Er zijn veel succesverhalen van kinderen die dezelfde weg gegaan zijn als Brenda, maar door hard werken en een steuntje in de rug van Nadirkonyen een studie hebben afgerond en nu zichzelf en hun familie kunnen onderhouden.
We hopen dat het Centrum met de hulp van onze donateurs in de toekomst meer succesverhalen zal kunnen vertellen en dat meer Turkana's zullen profiteren van de aanwezigheid van Nadirkonyen Catholic Centre.

frater Alexius Luna

DOORGAAN MET VOLHOUDEN

Hoe is het u vergaan de laatste maanden? Al gewend aan het thuiswerken? Mist u uw collega's? Of bent u met pensioen? Dan mist u zeker uw bezoekjes aan het verzorgings- of verpleegtehuis? Of het gezellig koffiedrinken met de kinderen, vrienden of buren en de activiteiten met de KBO. Ja, we moeten het nog even volhouden. Wij kunnen dan wel klaar zijn met corona, maar corona is nog lang niet klaar met ons. Een virus laat zich niet vangen, zelfs niet als er binnenkort een vaccin is. Door de eeuwen heen hebben mensen moeten leren omgaan met pandemieën: cholera, tyfus, tuberculose, de pest en in onze tijd aids en ebola... In feite liggen ze allemaal nog op de loer. We ontdekten de oorzaken en wisten die uit te roeien of te bestrijden. Maar als we de basisregels vergeten, kunnen ze direct weer opduiken. En dan is Leiden in last. Dat wij met ons korte lontje alles gisteren nog geregeld willen hebben, zegt iets over onze naoorlogse mentaliteit. Ik hoor oudere mensen zeggen: "Onze jongeren moeten nog leren 'nee' te horen, ze hebben zo weinig meegemaakt." Inderdaad, we zijn zo gewend dat voor alles een oplossing voor handen is. En dan staan we nu ineens met lege handen, want een veilig vaccin kan nog even op zich laten wachten.

De eerste periode in maart waanden velen zich in een andere wereld. We gingen wandelen, fietsen, hoefden niet naar ons werk, er was geen file, we ontdekten hoe mooi de natuur is en sinds lange tijd hoorden we weer vogels fluiten en zagen ze ook. Adam en Eva zouden jaloers geweest zijn. Maar na enkele maanden had het paradijs zijn glans verloren; het had lang genoeg geduurd. We wilden weer werken, naar school, mensen kunnen aanraken, een kus, een knuffel, een omhelzing. Nu moeten we volstaan met het geven van een elleboog. Voor sommige mensen was het werken met je ellebogen niet zo moeilijk, die deden dat al jaaaaaaren. Maar we hunkeren met zijn allen naar gewoon menselijk contact. Fleur schreef in haar column van het herfstnummer over de pluspunten van corona. Daar ben ik het helemaal mee eens. Maar kennelijk hebben we van dit alles nog weinig geleerd. Hoe positief de effecten ook waren van de intelligente lockdown in het voorjaar, zo tomeloos lijkt het virus nu om zich heen te slaan. Ook al lijken we met een milde vorm van corona te maken te hebben, er sterven nog steeds mensen, ook aan deze huidige mutatie.

De economie en het cultureel-maatschappelijk leven kunnen niet nog eens zo'n dreun verduren als in het voorjaar. Er zijn al te veel bedrijven en ondernemers bij wie het water aan de lippen staat of die failliet gegaan zijn. Straks is het middel erger dan het doel. Gelukkig heeft de democratie het gewonnen van de solotour van onze minister en heeft de Kamer het laatste woord in de beslissingen rond maatregelen. Nu mogen we hopen dat ook de groepen die lak hadden aan de maatregelen tot het besef komen dat enkel kiezen voor je eigen verantwoordelijkheid niet de oplossing is. We hebben ook een verantwoordelijkheid naar elkaar toe. Iets wat we misschien opnieuw moeten leren, ook als dit niet altijd makkelijk is.

Het is inderdaad moeilijk te verkopen dat het ene moment het mondkapje er eigenlijk niet toe doet en het dan ineens een redmiddel blijkt te zijn. We hebben behoefte aan duidelijkheid. Zolang het bij adviezen blijft, weet niemand waar we aan toe zijn. Met vrijblijvendheid is niemand geholpen. Is er dan helemaal geen licht aan de horizon? We hebben met zijn allen tot nu toe veel geleerd van deze pandemie. Onze creativiteit, ons wijgevoel, ons kijken met andere ogen, ons oog voor het milieu; misschien is zelfs de kijk op ons eigen leven nog nooit zo bewust geweest als nu. Kunnen we het dan samen ook nog volhouden om de komende winter door te komen? Het Sinterklaasfeest zal anders zijn, zo ook de kerstmarkten en de kerstsamenkomsten. Zullen we opnieuw zo creatief zijn dat we er iets moois van kunnen maken? Ik vertrouw erop dat dit gaat lukken. Juist onder druk en gebrek worden vaak de mooiste dingen geboren. Daar is het kerstfeest een heel mooi voorbeeld van. Volhouden dus.

Maarten

Financiële verantwoording

GIFTEN VAN SEPTEMBER - OKTOBER 2020

Voor Onder Ons

SEPTEMBER 2020

1	ET vB	€ 50,00

OCTOBER 2020

1	SCW T-G	€ 20,00
1	GR P+AMJG P-H	€ 25,00
2	GJ v O	€ 30,00
2	HJ vD+AGM-vV	€ 25,00
2	GM S+CL B	€ 50,00
4	MBvd B	€ 25,00
5	AHMH+YE	€ 50,00
5	LAM vB+MTJvS	€ 25,00
7	M HvS	€ 50,00
7	WH T+JT TH	€ 20,00
9	AJM N+AM NS	€ 20,00
11	MS J	€ 50,00
23	R M	€ 25,00
31	GJR E	€ 15,00

Hartelijk dank voor
uw welkome giften
Frater Hans Wennekes

Het tijdschrift van de Fraters van Utrecht "ONDER ONS" is een familieblad en verschijnt 4 keer per jaar voor familieleden, vrienden en relaties. Er wordt geen abonnementsgeld gevraagd. We zijn dankbaar voor de giften die binnenkomen om het tijdschrift in stand te kunnen houden. We vermelden dan ook de binnengekomen giften op een wat anonieme wijze.
Het account nummer is; IBAN: **NL70 INGB 0000 4254 63 t.n.v. Administratie Onder Ons**, zie pagina 2 van dit nummer.

In ieder nummer is een bijdrage over het werk van de Fraters in Kenia over het project van de straatkinderen Nadirkonyen. Ieder kwartaal verschijnt er een Nieuwsbrief van dit project en wordt verstuurd naar geïnteresseerden die zich daarvoor aangemeld hebben. Onderaan de brief is het accountnummer van dit project vermeld: IBAN **NL 89 ABNA 0231 687 338 t.n.v. Congregatie v.d. Fraters van Utrecht**. Street & Exploited Children Programme. Betalingskenmerk 1544 Lodwar.
Lezers van Onder Ons doneren ook giften voor dit project en gebruiken het accountnummer van Onder Ons. Dit geeft verwarring omdat gevers die het accountnummer van het project gebruiken hun initialen niet zien in Onder Ons en dan twijfelen of hun donatie wel op de goede plek is ontvangen. We zullen vanaf nu onder het Kenia artikel ook het accountnummer van het project ver melden. Op ontvangen donaties wordt vanuit het project gereageerd.

Een wens voor jou

Een wens voor jou, een wens voor mij,
een wens voor ieder mensenkind,
dat nu in een bizarre tijd,
nog enkel angst en onrust vindt.

Als nu je vleugels zijn gebroken,
je verlamd bent, machteloos,
jouw werk teniet, je handen leeg,
de hoop op toekomst uitzichtloos.

Wens ik je kracht, heel diep van binnen,
een gloed verborgen onder as.
van wat in vlammen opgegaan is,
maar nog niet verloren was.

Er komen zeker nieuwe tijden,
nieuwe kansen altijd weer,
zoals een beek na lange droogte,
weer gaat stromen als weleer.

Maar laat vooral die stroom van binnen,
ons weer sterk in het leven staan,
wij mogen straks opnieuw beginnen,
als beperkingen zijn afgedaan.

Ik wens ons allen zin en moed,
raap nu de brokken bij elkaar,
er komt een tijd, vertrouw daarop,
met voorspoed voor een heel nieuw jaar.

frater Ton Oostveen